

ERKKI LEMINEN ARMON MATKAMIES

Sisko Latvus: ERKKI LEMINEN armon matkamies. KARAS-SANA, 1994.

Kimmoke tutustumiseen

Erkki Leminen ei ole minulle henkilökohtaisesti tuttu. Paljonhan olen kuullut hänestä, sekä myönteistä että kielteistä. Minulle Leminen on ollut jossain määrin ristiriitainen persoonallisuus. Varsinainen syy, miksi hankin tämän kirjan oli rovasti **Olavi Peltola** ja hänen kotisivunsa, joissa hän varsin selkeästi omaksuu Lemisen teologian ja tunnustautuu Lemisen hengenheimolaiseksi. Päätin tutustua Lemiseen tarkemmin, jotta voisin muodostaa mielipiteeni faktojen pohjalta. Latvuksen kirja antoi tähän varsin hyvät eväät. Mielenkiintoista oli myös löytää monien tuttujen henkilöiden nimet kirjan sivuilta: Yrjö Karilas, Juhani Kalmanlehto, Urho Muroma, Uuras Saarnivaara, Niilo Elorinne, Toimi Hälvä, Antti Aaltonen, Niilo Tuomenoksa, Pekka Rossi, Pentti Hakala, Timo Airas, Martta Osch, Kerttu Vainikainen jne. Sisko Latvus oli paneutunut tehtäväänsä huolella ja tunnollisesti. Latvus on itseoikeutettu henkilö kirjoittamaan tätä kirjaa, koska hänellä oli tähän Lemisen itsensä valtuutus: *"Jos miusta jottai kirjoitettaa, ku miusta aika jättää, ni mie toivon että sie sen tekisit"* (ss.8-9).

Materiaalia riittämiin

Erkki Leminen on paitsi evankelista myös tuottoisa kirjailija. Kirjat antavat hyvän pohjan myös elämäkerran kirjoittamiseen. Lisäksi hänen päiväkirjansa ovat olleet käytettävissä aina vuodesta 1946 lähtien. Lienee helppo yhtyä Latvuksen yleisarvioon Erkki Lemisestä: *"hän oli yksi vuosisadan suurista maallikkajulistajista"* (9).

Lapsuus

Erkki Leminen syntyi 20.8.1922, mutta *"Poika taisi näyttää erikoisen riskiltä, sillä kotiin päästyään rovasti merkitsi hänen syntymäpäiväkseen 19.8.1922"* (17). Vauva kastettiin syntymäpäivänään; kastava rovasti otettiin kiinni "lennosta" hänen ollessaan paluumatkalla läheiseltä Niemen koululla pidetystä maakirkosta.

Lemisen perheessä vallitsi vakava henki. Radiosta kuunneltiin vain jumalanpalvelukset ja uutiset (19). Kasvatuksessa käytettiin apuna "Koivuniemen herraakin". Leikkiaikaa ei kovin paljon ollut; työhön oli osallistuttava jo varhain.

"Lapset vietiin tietysti aina mummon ja muun naisväen mukana hevosella orpokodin juhlille, joita pidettiin neljä kertaa vuodessa: uutena vuotena, marianpäivänä, helluntaina ja elokuun puolivälissä" (29).

Oppivuodet

Väinö Hoikka oli uskova opettaja ja samalla kuitenkin järjestyksen mies, "jota oli paras totella". *"Kaikki tiesimme, että opettaja oli uskovainen...Kaikkia aineita hän osasi opettaa mielenkiintoisesti, myös uskontoa, jota oli hiukan kaikessa opetuksessa"* (32-33).

Myös raittiusasiaa oli selkeästi esillä: *"Opettajamme sanoi meille kansakoulussa usein: 'Älä ota ensimmäistä ryyppyä!' Se oli hyvä sana. Tein silloin päätöksen etten sitä ota"* (33).

Erkki pärjäsi hyvin koulussa: ”Kun Erkin kansakoulu neljän vuoden kuluttua päättyi, hänen päästötodistuksensa keskiarvo oli yhdeksikön paikkeilla, ja neljän lukukauden mittaisen jatko-opetuksen loppuessa se oli kivunnut yhdeksään ja puoleen” (36). Tässä yhteydessä on syytä todeta, että Erkissä yhdistyivät sekä tiedollinen että käytännöllinen lahjakkuus. Käytännössä Erkki ei kaihtanut käydä käsiksi kaikkein vaativimpiinkin hommiin – ja aina homma sujui. Hän mm. teki puusaaveja, jossa tarvittiin kättentaitoja. Vapaa-aikana Erkki harrasti mm. mandoliininsoittoa.

Konfirmaatio oli Uukuniemen kirkossa 29.5.1939. Erkki meni ehtoolliselle aralla mielellä ja rukoillen, ettei vain nauttisi sitä tuomioksensa (40).

Uskoontulo

Erkki meni seuroihin 22.3.1945. Siellä hän joutui Jumalan puhutteluun: ”Ääni sisimmässäni vaati minua tekemään ratkaisun, ollako synnissä vai lähteäkö Jeesusta seuraamaan” (76).

”Tilaisuus oli jo päättymässä ja loppuvirsi oli veisattu, kun hämmästyneet seuravieraat näkivät hänen nousevan tuvantäyteen väen keskellä pystyyn. Itkunsä seassa nuori mies änkytti: ’Rukoilkaa minun puolestani. Tahtoisin tehdä selvän pesäeron synnin ja maailman kanssa ja tulla Kristuksen omaksi, jos vain näin kurja kelpaa’” (76).

”Aikaisemmin uskoontulleet nuoret olivat tietysti erityisen onnellisia, kun tämä komea nuori mies, tanssialien kuningas, halusi antaa elämänsä Jeesukselle. Elsa (Hälvä) meni kohta ojentamaan hänelle kätensä ja sanoi: ’Minä onnittelen sinua, Erkki. Nyt olet ottanut sellaisen askelen, jota et ikinä kadu. Herra sinua siunatkoon ja hoitakoon’” (76-77).

”Ratkaisu oli tehty ja elin herätysaikaa”, Erkki kuvaili päiväkirjassaan 16.2.46. ”Tätä puolivälin aikaa, jolloin en tuntenut enää olevani maailman oma, mutta en oikein Jumalankaan oma, kesti pari kolme viikkoa, kunnes olivat Kummun koululla raamattukurssit” (77).

Tuon kurssin lopulla Erkki koki elämänsä konkurssin ja murtui Herran käsiin. Hänelle kirkastui myös Jeesuksen suuri rakkaus häntä kohtaan: ”Valo aivan kuin kirkastusvuorelta välähti sieluuni, ihana anteeksiantamuksen rauha ympäröi minut kurjan. Mutta Henki jo sitten vaati: Mene, todista siitä tälle joukolle. Ja totta kai minä tottelin, joskin vapisin ja itkin vielä. Ja tuossa itkunsekaisella äänellä todistaessani, koko kuulijakunnan myös itkiessä ilonkyyneleitä, siinä Jeesus minut kurjan uudisti kokonaan ja antoi Pyhän Hengen lahjan kurjalle” (78).

Herätyksen aikaa

Alkanut herätys kosketti kaikkia ikäluokkia. Nuoret ja vanhat istuivat yhdessä seuroissa jopa kuusikin tuntia. Kukaan ei pitkästynt. Nuorten erikoista intoa kuvasi se, että saatettiin kokoontua jopa neljänä tai viitenä iltana viikossa. Aluksi kokoonnuttiin omassa pitäjässä, mutta vähitellen toiminta laajeni myös naapuriseurakuntiin. Tällöin liikuttiin pyörällä, suksella tai hevosella (79-81).

Taivasikävä

Erkki Leminen oli herkkä taiteilijasielu, jolle tulivat usein kyynelet silmiin – niin miehinen mies kuin hän olikin. Taivasikävä valtasi hänet jo varhain. Kun Erkki turhaan Pohjanmaalta etsi kodikseen myynnissä olevaa maatilaa, hän ”joutui lohduttamaan itseään sillä, että taivaassa sentään on koti tiedossa”. ”Näihin aikoihin juonsi hänen taivasikävänsä, joka seurasi häntä läpi elämän

milloin hiljaisena kaihona mielen pohjalla, milloin voimakkaasti sieltä läpi tunkien. Hengelliseen ikävöintiin sekoittui ilmeisesti kodin kaipuu ilman että hän sitä itsekään selvästi tiedosti. Toisaalta hän alkoi pian kärsiä myös vajavaisuudestaan uskovana ja kaivata taivaaseen siksi, että siellä ei enää tarvitsisi taistella omaa lihaansa vastaan” (83).

Erkki halusi vaeltaa hyvällä ja puhtaalla omallatunnolla: *”Hän selvitti uskoontultuaan kaikki mieltään painaneet asiat lähimpiensä kanssa” (83). Myöhemmin Erkki kirjoitti Raamattuopistolta: ”Kyynelein on kasteltu täälläkin moni päänalunen ja ne kirjeiden rivit, jotka on lähetetty tunnustaen omaisille ja ihmisille synnin salat” (85).*

Edelleen Erkki arveli, että ”synti oli nyt voitettu kanta” (83). Kun Erkin jalat alkoivat kohota maasta, vanhat ukot selittivät: *”Teillä on pojat vielä toine kiäntyminen eissä.”* Tällä he tarkoittivat, että ensin käännetään pyhäksi ja sitten syntiseksi. (VHN näkemyksen mukaan kääntymisiä on kolme: 1.pyhäksi, 2.syntiseksi, 3.pyhäksi syntiseksi).

Erkki kävi myös Kauniaisissa Raamattuopistolla 15.11.-16.12.1945. Siellä hän kiinnitti huomiota kovaan kuriin ja sotilaalliseen täsmällisyyteen. Rohkenipa hän antaa nuhteita Urho Muromallekin: *”Erkki muiden muassa moitti Urho Muromaa tämän tupakanpoltosta, joka oli hänestä sopimatonta hengenmiehelle” (84).*

Roomalaiskirjeen 7. ja 8. luku

Erkki Lemisen elämäkerta tuntee murheellisen asian: teologinen takinkääntö. Tämä tapahtui nimenomaan pyhitysoopin kohdalla.

”Tehdessään päiväkirjassaan tiliä ensimmäisestä vuodestaan uskon tiellä hän ilmaisi kokemuksensa kuvaavasti: `Niin kuin kirveenterällä kulkemista on kyllä ollut matkan teko.` Hän oli katkerasti oppinut, että synti ei ollutkaan jättänyt häntä rauhaan. `Suurin vaiva ja kiusa on tämä kurja vanha minä, se on eri sitkeä, kelvoton, hirveä taistelukaveri...`” (86).

Leminen taisteli ilmeisesti tosissaan pyhityssiassa. Hänellä oli ”hirveä taistelukaveri” so. vanha aatu. Hän painiskeli ”nokikolarin” kanssa, painiskeli, mustui – ja väsyi.

Erkki huusi Lutheriakin avuksi tähän armottomaan kamppailuunsa: *”Ja näin olen nyt saanut opetella sitä mitä Luther sanoo jokapäiväisestä katumuksesta ja parannuksesta. Olen sitä saanut aivan kirjaimellisesti harjoitella ja tiukasti” (86). Aivan ilmeisesti Lutherinkaan resepti ei ”toiminut” Erkin kohdalla.*

Edelleen Erkki haki Raamatun neuvoja ongelmaansa. *”Erytisen rakkaiksi hänelle tulivat näihin aikoihin Roomalaiskirjeen 7. ja 8. luku” (86). Mutta nämäkään eivät pystyneet nostamaan Erkkiä ”kuiville” pyhityskysymyksessä. Olisikohan ollut niin, että hänen selkäyttimeensä juurtui lopullisena ja kiveenkattuna Paavalin pyhitysteologiana: ”**Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista?**” (Room.7:24).*

Kaksi rakkautta

Erkki Leminen kihlautui Sirkka-Liisa Ijäksen kanssa 21.12.46. *”Tyypillistä Erkin tälle vaiheelle kuitenkin oli, ettei hän uskaltanut riemuuta suoraan rakkaudesta naiseen, vaan tunne purkautui maailmoja syleilevänä hengellisenä hurmiona. Mieluummin kuin morsiamestaan, nuori sulhasmies*

puhui 'armonkihloista` ja tunsi voivansa aivan kuin käsin kosketella itseään ympäröivää armoa” (93-94).

Hääpäivä oli juhannus 1947. ”Jotkut sukulaiset yrittivät siinä auton lavalla viritellä kansanlaulujakin, mutta Erkki paheksui sitä. Niin valoisa ja naurava kuin hän olemukseltaan olikin, hän veti tiukan rajan maallisen ja hengellisen välille, eikä hääpäivään hänen mielestään sopinut mikään toisarvoinen” (94).

”Aviorakkauden myötä hänen ikävänsä taivaaseen alkoi kuitenkin yllättäen myös lisääntyä. ’Se kaipaus vain on, että pääsisi lähemmä, yhä lähemmä Jeesusta, ja usein on sekin ikävä, että Hän jo tulisi hakemaan ja saisi pukeutua siihen oikeaan hääpukuun ja saisi olla iät Herran kanssa oikeissa ihanissa häissä`, huokaili kuherruskuukauttaan elävä nuori mies” (95).

Polte sisimmässä

”On ollut useamman ajan poltetta sisälläni, että jonnekin mennä pitäisi, mennä todistamaan, puhumaan, varottamaan kalliisti ostettuja sieluja, että antaisivat sovittaa itsensä Jumalan kanssa” (97).

”Ei voi olla paikoillaan, polttaa sielujen hätä” (100).

”Ellei nuori vaimo ollut avioliittoa solmiessaan sitä tiennyt, hänelle kävi pian selväksi, että Erkki oli yhden asian valtaama mies” (98).

Sairasvuoteella

*Maaliskuussa 1948 Erkki sai tiedon, että tuberkuloosi oli uusiutunut: molempien keuhkojen yläkärjissä oli vikaa (101). Erkki joutui yli kolme viikkoa odottamaan parantolapaikan avautumista. Tuona odotusaikana hän tunsi voimakkaana Herran läsnäolon: ”Eräänä päivänä etenkin kirkastui, että **Jeesus asuu meissä`**, hän iloitsi” (102).*

Tiurunien parantolaan hän pääsi 15.4. Parantolan elämä oli Erkin mielestä surutonta ja rauhatonta. ”Eniten häntä rasittikin talon hulina ja rauhattomuus ja se ettei hiljentymiselle löytynyt muuta paikkaa kuin vessa. ’Suruttomuus, elokuvat, teatterit, riijaaminen, johon rouvat ja ukkomiehet näyttävät olevan innokkaimpia, on laajassa mitassa`, hän totesi pettyneenä” (102).

”Omimmillaan hän kuitenkin oli kulkiessaan vapaa-aikoinaan potilashuoneissa ja jutellessaan ihmisten kanssa kahden kesken” (103).

”Eräässä miesten tapaamishetkessä parantola-ajan loppupuolella hän kertoi ottaneensa uskossa vastaan Pyhän Hengen täyteyden” (103-104).

”Erkki sai myös kehotuksen toteuttaa parin ystävänsä suhteen Jaakobin kirjeen neuvoa voidella heidät öljyllä ja rukoilla paranemista” (104).

Ralli-Erkki

Kesällä 1948 Erkki osti Harley Davidsonin, moottoripyörän, joka maksoi satatuhatta markkaa. Se osoittautui kuitenkin huonoksi ostokseksi ja hän myi sen muutaman viikon kuluttua. Tämän jälkeen Erkki siirtyi autokantaan. Ensimmäinen auto oli Ford Junior Tudor-merkkinen vuosimallia 1934.

Tämän jälkeen Erkki pysyi autokannassa vaihtaen autoja suhteellisen tiheään. Kaiken kaikkiaan hän teki elämänsä aikana yli 60 autonvaihtoa.

Erkki ajoi joskus lujaa. ”Erkki oli näet Einon autoa kokeillessaan pyyhältänyt Savon mutkaisilla sorateilla lähes sataa kilometriä tunnissa ja tämän pelätessä tokaissut: ´Siulla ei taija olla asiat kunnossa ja yhteyttä ylös, kun pelkää!’” (148).

”22.3.77...Olen näinä vuosina ajanut autolla yli miljoona kilometriä, pitänyt yli 10 000 puhetta, asunut vieraisissa yhteensä vuosia. Yhtään kolaria hänelle ei ollut sattunut – vain pari kertaa alkuvuosina oli pyörä irronnut kovassa vauhdissa ja kierinyt metsään” (253).

”Erkin viideskymmenes oma auto, jonka hän hankki maaliskuussa 1984, oli sininen Mazda, mutta 90-luvun alkuun mennessä hän ehdi vielä tehdä kymmenen uutta autokauppaa. Työsuhdeautoja hänellä oli ollut viidentoista vuoden aikana omien autojen ohessa kaiken kaikkiaan myös kymmenen” (278).

”Sädehoidot Jyväskylässä alkoivat (syksy -92) ja tekivät hänet ajoittain hyvinkin huonovointiseksi. Niin sairaaksi hän ei kuitenkaan tullut, ettei olisi jaksanut hoitojen välissä ajaa Lahteen vaihtamaan itselleen uutta autoa. Lähipiirien yllätykseksi suruaikaa elävä syöpäsairas seitsemänkymppinen mies hankki punaisen urheilumallisen Mazdan. Se oli järjestyksessä hänen kuudeskymmenestoinen autonsa. Voi että hää kulkee!! – ois vaa kuljettaja vielä vireessä, Erkki tuumi” (309).

Kuka kummiksi

Kun Erkin lapsi oli kastettava, hän kävi kovaa painia kummikysymyksestä: ”Voisiko kummiksi tulla vaimon tahtoma sukulainen, vaikkei tämä ollut Erkin mielestä tosiuskovainen?” (108). Tällöin Erkillä toimi ”jako kahteen”. Hän erotti uskovat epäuskoisista. Vielä neljännen lapsen kasteen jälkeenkin hän aprikoi päiväkirjassaan:

”(6.9.53). Hyvä hetki muuten, mutta en ole sisimmässäni samaa mieltä kirkon opin kanssa siitä, että lapsi uudestisyntyy kasteessa ja saa Pyhän Hengen. Minun kokemukseni uudestisyntymisestä ja käsitykseni Raamatusta ei todista samaa” (109).

Kansan Raamattuseuraan

Erkki kirjoitti päiväkirjaansa: ”(24.12.1948) Kansan Raamattuseura kutsui minua palvelukseensa kiertäväksi evankelistaksi. Tunnen sisäisen vastauksen Jumalan edessä olevan myönteisen. Näyttää siltä kuin nyt aukenisi se työsarja, jolle sisäinen halu on ollut jo kauan. Kotona ovat myös suostuvaisia lähettämään minut. Tammikuussa, jos Herra suo, olen aikonut lähteä K.R. seuran toimeen” (111-112).

Kansan Raamattuseura perustettiin 20.7.1945 tarkoituksena Frank Mangsin alkaman herätyksen ylläpitäminen. Ensimmäiseksi puheenjohtajaksi tuli piispa Elis Gulin (113). Laajenevan työn toiminnanjohtajaksi kutsuttiin 1946 Mauri Tiilikainen (114).

”Mauri Tiilikainen oli saanut kuulla, että hän (Erkki Leminen) oli tiukkapipoinen, ratkaisua vaativa puhuja” (115).

Erkki kirjoittaa: (23.1.49) *Hiukan väsyttää, on masennusta ja hätää sieluista. Suuri Kristus-jano täytti sydämen, kun yksin toisten perästä (en jaksanut olla mukana) taapersin pimeässä yössä. Ikien sydän huusi taivaan puoleen. On siitäkin pelkoa ja hätää, kun huomenna joudun yllättäen Lappilan seurojen talolle, jossa ennen olin tanssimassa ja huonoa elämää viettämässä”* (116).

”Viimeiseen Lappilinnan tilaisuuteen tuli pari-kolmesataa ihmistä, joista viitisenkymmentä jäi puhujien iloksi jälkikokoukseen. Parikymmentä heistä ilmoitti käden merkiksi nostaen lähtevänsä Herraa seuraamaan” (116).

”Helppoon työhön hän ei ole luullut siirtyneensä. Työpäivät olivat matkoilla usein pitkiä ja väsyttäviä. Niihin saattoi sisältyä viisi-kuusi puhetta erilaisissa tilanteissa. Jos vastassa oli ´julman kova henki`, se masensi perin juurin. Joskus tuntui kuin saisi kallioon hakata, toisinaan taas lohkesi helposti. Silloin kuulijat särkyivät ja itkivät jo kesken puheen ja jäivät jälkeensä keskustelemaan” (121).

”Kokoneiden ja oppineiden työtovereiden joukossa Erkki tunsu helposti alemmuutta, eikä ollut harvinaista, että kateus yritti nitistää hänen mielensä. (4.7.49)” (123).

”Hänellä oli kova halu oppia, ja vapaahetkinään hän luki mielellään, mutta vain hengellisiä kirjoja” (124). Tähän aikaan Erkki ei liioin käyttänyt Raamatun selitysteoksia; hänelle Raamattu selitti itseään – ja se riitti (124).

Arkista aherrusta Herran elopellolla

Ensimmäisenä työvuotena hän oli työmatkoilla 259 päivää. Kuulijoita yhteensä noin 30 000.

”Puheissaan hän ei viljellyt huumoria tai äänellistä maalailua, joita hän oppi käyttämään vasta myöhemmin, vaan lähti liikkeelle terävästi ja pysyi tiukasti asiassa” (130).

Erkki kauhisteli aikansa jumalatonta elämänmenoa:

”Odotellessaan viisikymmenluvun alussa junaa asemaravintolassa hän huokaili: Ihmisiä tulee ja menee. Maalattuja, kärsineen näköisiä naisia. Turhamaisen, kevyen, pinnallisuuden leima heitä leimaa. Voi, Suomen naiset, minne menette!? Tupakka tupruaa suussa ja rivot sanat särähtävät jo tyttöjenkin kielellä...Jos näin naiset, niin mitä sitten miehemme?! Missä on rukoileva, polvistuva kansa? Se häviää suuren massan sekaan kuin hyppysellinen suolaa” (131).

”Työtoverijoukossa häntä vaivasi, jos keskustelu meni vapaa-aikoina kevyeksi leikinlaskuksi. Pitäessään Arvo Rannikon. Timo Airaksen ja Martta Oeschin kanssa Viitasaarella kokouksia hän alkoi jopa nuhdella toisia liiasta keveydestä” (131).

”Kerttu Vainikainen nuhteli häntä siitä, että hän oli kuvannut Herran tien liian onnelliseksi” (132).

Niilo Tuomenoksa – oppi-isä?

Erkki Leminen tuo toistuvasti esille lämpimät suhteensa Niilo Tuomenoksaan, joka metodismin ja vapaakirkon kautta päätyi lopulta luterilaiseen kirkkoon. Tuomenoksan ”Vaellusvirsi” oli Erkille hyvin rakas.

”Maaliskuussa 1954 hän kuuli Kiteen Juurikassa majapaikassaan kauppias Armas Vanhasen luona tämän vaimon laulamana ilmeisesti ensi kertaa Niilo Tuomenoksen Vaellusvirren, josta tuli hänen elämänsä laulu. ‘Säryin Herran käsiin’, hän koki. ‘Alhaalla kulkivat armonvirrat.’ Lukemattomia kertoja hän tämän jälkeen lainasi puheissaan säkeitä laulusta, jossa, niin kuin hän koki, ei jätetty tilaa ihmisen omille yrityksille ja mahdollisuuksille. Jumalan armo oli siinä ‘aivan maan tomun ja saven tasolla, matosen tasolla’” (157).

”Tuomenoksen vaikutus alkoi näihin aikoihin tuntua koko seurassa ja ehkä erityisen paljon juuri Erkissä, joka oli käynyt kovaa kamppailua lakihenkisen uskonkorostuksen kanssa” (157).

”Tuomenoksasta tuli nopeasti Erkille hengellinen isä ja myös henkilökohtainen sielunhoitaja, joka ymmärsi herkün miehen vaikeuksia omista kokemuksistaan käsin” (158).

”Tuomenoksen vapauttava vaikutus alkoi näkyä Erkissä silläkin tavalla, että hän uskalsi käyttää puheissaan enenevässä määrin pehmeää huumoria ja leppoisaa jutustelua, joista aikaa myöten tuli suorastaan hänen tavaramerkkinsä” (159).

”Suurta lohdutusta hän sai nyt niin kuin usein ennenkin keskusteluista Niilo Tuomenoksa kanssa” (198).

”Tuomenoksen elämäkerrassaan hän toteaa, miten ‘Niilo oli tehnyt saman löydön kuin Paavali ja Luther hyvin kirkkaana. Uskon kautta saatava ja yksin Kristuksen sovituksen ansiosta ihmisille luettava lahjavanhurskaus on aina kaiken julistuksen pohjana’” (199).

”Tuomenoksalta ja myöhemmin William Uotiselta Erkki sanoi saaneensa ‘Jumalan evankeliumista syväällisemmän ja kirkkaamman käsityksen kuin mistään muualta lukuun ottamatta Paavalia ja Martti Lutheria’” (199).

Koska itsekin koen Tuomenoksen tiettyssä mielessä oppi-isänä ja samoin hänen Vaellusvirteensä voin sydämeistäni yhtyä, ihmettelen, voiko näiden kahden julistajan teologiaan laittaa yhtäläisyysmerkit. Tuomenoksalta löytyy tekstiä, jota on perin työlästä sovittaa Lemisen julistukseen. Olisin valmis väittämään, että mm. seuraava Tuomenoksen teksti lyö rankasti korville Lemisen syntiä suosivaa pyhitysteologiaa.

Niilo Tuomenoksa, Valkoiset synnit:

”Synkkyys kristillisyydessä on kotoisin syvyydestä.”

”Ei Herra tahdo tehdä meistä hengellisesti kurjia, jotka alituisen kurjuuttaan valittelevat. Hän tahtoo tehdä meistä valittamattomia, joilla ei ole edes köyhyyttä tarjottavana Jumalalle. Köyhydestäkin on tullut köyhyys.”

”Kristityn elämässä roomalaiskirjeen 7. ja 8. luku ovat sisäkkäin.”

”Kristitty tunnetaan siitä, ettei hän lähde, ei voi lähteä Kristuksen luota. Kuitenkin – Deemas on aina olemassa.”

”Synnin kaikkein hienoimmatkin rihmat riittävät sitomiseen. Syvyyden silkit ovat lujaa tekoa.”

”Armo tekee vaikeaksi elää synnissä.”

”Portti on ahdas ja tie kaita, mutta paikoin alkaa olla niin, että portti tehdään tulijaa myöten, samoin tiekin.”

”Harvat niistä, jotka koko sydämestään tunnustavat Jeesuksen, yhtä kokosydämisesti kieltävät maailman.”

”Emme ehkä ole menneet maailmaan, kuinka nyt sinne, mutta maailma on tullut meihin, ja niin maailma meidät omikseen tuntee.”

”Maailmaa mielistelevä kristillisyyks on matkalla siihen hukkumaan.”

”Parannussaarna, joka ei puhu yhtä totta synnistä ja armosta, ei kaada synnin jerikonmuureja, vaikka se niitä puoli vuosisataa kiertäisi.”

Niilo Tuomenoksa, Paavali – vanki ja vapaa:

”Roomalaiskirjeessä Paavali myös selvittää hengellisen ihmisen luonnollista tilaa. Ihminen on hengellisenäkin lihallinen, mutta liha ei häntä hallitse. Itsemme varaan jätettyinä olemme täsmälleen sellaisia, jollaisiksi erityisesti Roomalaiskirjeen seitsemäs luku meidät kuvaa. Paavali tekee lopun siitä sadusta, että ihmisen liha tulisi hengelliseksi. Itsemme varaan jätettyinä olemme juuri niitä, jotka eivät tee sitä, mitä tahtovat, vaan sitä, mitä eivät tahdo.”

”Hän (Apollos) tunsu ainoastaan Johanneksen kasteen, ei siis Kristus-kastetta, josta Paavali puhuu erityisesti Roomalaiskirjeen kuudennessa luvussa ja joka on lihalle ja verelle suorastaan kauhistuttava kaste, sillä se on kaste Kristuksen kuolemaan ja ja sen kautta ylösnousemuselämään Kristuksessa.”

”Paavali julistaa Roomalaiskirjeen kuudennessa luvussa kasteen Kristuksen kuolemaan kastamiseksi ja Kristuksen ristiinnaulitsemisen meidänkin ristiinnaulitsemisemme, mikä kaikki merkitsee lihan pyhitykselle lopullista pistettä. Kristuksen meidän hyväksemme tekemää tekoa, kärsimistä ja kuolemaa, seuraa Kristuksen elämä meissä, ylösnousemuselämä, jota kasteesta nouseminen kuvaa. Roomalaiskirje on ihmisjumalisuuden teilauspölkky.”

”Filippiiläiset elivät ylösnoussu Herran kanssa ylösnousemuselämää, siitä tuoreus ja elämän kokemusrikkaus.”

”Ilo ihmisestä oli iloa hänen hengellisyydestään, jossa hänen oma minänsä eli ristiinnaulittuna, viralta pantuna. Kristus satakertaistaa ihmisen arvon, tekee kerjäläisestä kuninkaanpojan ja pikkumaisesta jalon. Mikä ilo onkaan sellaisista ihmisistä niillä, jotka heidän lähellään elävät.”

Niilo Tuomenoksa, Kristusta kohti

Ja kuka tahansa, joka vähänkin on Kristuksen kanssa tehnyt matkaa elämän kaidalla tiellä, on ilman erikoisopetusta päässyt selville siitä, että Jumala ei ole armahtelemassa syntiä meissä, vaan vaatii, että panisimme pois myös sen viimeisenkin pahuuden. Vähälläkin pahanteolla teemme Pyhän Hengen murheelliseksi ja jos synnissä pysymme, voimme hänet ikään kuin savuttaa sydämestämme pois. Joka tuntee armollisen Jumalan, hän tuntee myös syntiä vihaavan ja vanhurskautta rakastavan Jumalan. Armossa eläminen ei ole elämistä itsensä armahtelemisessa (s.19).

Horjumisesta on tehtävä parannus, ja pian, sillä kiusaajalla on kiire hirttää jokainen horjuja (25).

Tärkeää on, että elämämme on julkisynneistä vapaa, mutta tärkeää on myöskin, että sydämemme on puhdas, että mielialan synneistä vapaudumme. Jeesus sanoo niitä, jotka vain julkisynneistä tahtovat olla vapaita, mutta eivät mielialan synneistä, valkeaksi sivutuiksi haudoiksi (99).

Alkuseurakunnassa...niin kauttaaltaan opetuksessa kuin käytännössäkkin suhtauduttiin syntiin kuin asiaan, joka on kartettavaa, poispantavaa, ja jonka tähden tulee Jumalan viha ja tuomio, Ef.5:16. Synnin harjoittaminen ja kristillisuus eivät mitenkään kuuluneet yhteen. Kristityille sanottiin, että he olivat kuolleet pois synnistä, Room.6:2. Pitäkää itsenne synnille kuolleina, Room.6:11. Katsottiin, että he olivat synnistä vapautettuja, Room.6:18. Usko tuli säilyttää puhtaassa omassatunnossa, 1 Tim.3:9. Herran nimen mainitseminen ja vääryyden harjoittaminen eivät kuuluneet yhteen; siksi sanotaan: ”Luopukoon vääryydestä jokainen, joka Herran nimeä mainitsee” (2 Tess.2:19). Kun puhuttiin Kristuksen kalliista verestä, sanottiin, että se ”puhdistaa meidät *kaikesta* vääryydestä” (1 Joh.1:9). Paavali moitti korinttolaisia siitä, että he olivat pitäneet keskuudessaan miestä, joka harjoitti erittäin kauheaa haureuden syntiä, 1 Kor.5:1. Hän oli puolestaan päättänyt, ”että se, joka tuommoisen teon on tehnyt, on – sittenkuin olemme, te ja minun henkeni ynnä Herramme Jeesuksen voima, tulleet yhteen – Herramme Jeesuksen nimessä hyljättävä saatanan haltuun lihan turmioksi, jotta hänen henkensä pelastuisi Herran päivänä” (1 Kor.5:3-5).

Vanhurskaaseen ja pyhään elämään kehoitti apostolinen sana. Mistään synnin hemmottelusta ei voinut olla puhettakaan. Varmaksi tarpeeksi vakavuutta on siinäkin sanassa, joka sanottiin efesolaisille, kun heille täysin peruuttamattomasti ilmoitettiin, että ”ei yhdelläkään haureellisella eikä saastaisella eikä ahneella, sillä hän on epäjumalanpalvelija, ole perintöosaa Kristuksen ja Jumalan valtakunnassa” (Ef.5:5). Jumalasta syntynyt, tehdessään jotakin, joka ei ole oikein, saakin kohta kokea todeksi sen sanan, joka sanoo, että ”tuska ja ahdistus jokaisen pahaan harjoittavan ihmisen sielulle” (Room.2:9). Siksi onkin kartettava jo kaikkea, joka pahalta näyttää, 1 Tess.5:22. Ja niin tarkkana on oltava, että ”haureutta ja minkäänlaista saastaisuutta tai ahneutta *älkөөn edes mainittako* teidän keskuudessanne – niin kuin pyhille sopii – eikä rivoutta eikä tyhmää lorua eikä ilvehtimistä, jotka ovat sopimattomia, vaan paremmin kiitosta” (Ef.5:3,4).

Raamattu käy kaiken meissä olevan synnin kimppuun. Pietari sanoo: ”Pankaa siis pois *kaikki* pahuus ja *kaikki* vilppi ulkokultaisuus ja kateus ja *kaikki* panettelu” (1 Piet.2:1). Ja kolossalaisille kirjoitetaan, että hekin panisivat ”pois ne *kaikki*: viha, kiivastus, pahuus, herjaus ja häpeällinen puhe suustanne. Älkää puhuko valhetta toisistanne, te, jotka olette riisuneet pois vanhan ihmisen tekoinensa ja pukeutuneet uuteen, joka uudistuu tietoon, Luojansa kuvan mukaan” (Kol.3:8,9).

Jumala on tinkimätön syntiin nähden. Ei ole olemassa ainoatakaan luvallista syntiä. Jeesus sanoi aikansa uskoville: ”Te kuolette syntiinne” (Joh.8:21). Jokainen synti on kuolettavaa, Jumalasta erottavaa. Mikään ei saa niin rauhattomaksi kristittyä, kuin poispanematon synti. Me tunnemme tuon ”tuskan ja ahdistuksen”, joka tulee syntiä harjoittavan ihmisen sydämeen. ”Älkää tehkö Henkeä murheelliseksi.” Murheeton Pyhä Henki on vain siellä, missä synnistä on tehty pesäero. Kristus on tullut, ”ettemme enää palvelisi syntiä” (Room.6:6). Joka syntiä palvelee, on synnin orja.

Joka on synnin orja, hän ei voi olla Kristuksen orja. Emme voi palvella kahta herraa. Toinen on hyljättävä ja toiseen liiyyttävä. Jeesus puhui kahdesta tiestä, leveästä ja kaidasta. Puolisydämiset kristityt ovat keksineet kolmannen tien, keksitien. Keskitie vie yhtä suoraan kadotukseen kuin leveäkin tie. Paavali puhuu niistä, jotka ovat hyljänneet hyvä omantunnon. Miten heille on käynyt? Ovatko he edelleen onnellisia Jumalan lapsia? Eivät ole, sillä he ovat kärsineet uskossaan haaksirikon, 1 Tim.1:19. Haaksirikko on vakava asia. Se on keskeyttänyt matkan. Syvyys on niellyt purjehtijan. Usko on säilytettävä puhtaassa omassatunnossa, 1 Tim.3:9.

Jeesus puhui ahtaasta portista ja kaitaisesta tiestä. Apostolit eivät leventäneet paremmin porttia kuin tietäkään. Jeesus julisti ”minän” täydellistä kadottamista, kuolemaa. Samoin apostolit. Jeesus sanoi, että vain puhdassydämiset saavat nähdä Jumalan. Apostoli todistaa itsestään, että ”olemme vaeltaneet Jumalan pyhydessä ja puhtaudessa” (2 Kor.1:12). Ja meille he kirjoittavat: ”Pyrkikää rauhaan kaikkien kanssa ja *pyhitykseen, sillä ilman sitä ei kukaan ole näkevä Herraa*” (Hebr.12:14). Jos siis apostoleilla ei ollut oikeutta leventää porttia paremmin kuin tietäkään, joka vie elämään, niin ei sitä oikeutta ole annettu myöhemminkään kenellekään. Mutta niin portin kuin tienkin leventäjä on paljon, sellaisia, jotka sanovat rauha, rauha, vaikka rauhaa ei olekaan. Perkeleen lapsen he sanovat Jumalan lapseksi, väärän vanhurskaaksi ja tähän maailmaan kaikin tavoin sidotun ihmisen autuaaksi. Portti on kuitenkin ahdas ja tie kapea. Kristityn kirkkauden toivona ei ole oppi paremmin kuin jokin ulkonainen tekokaan, vaan ”Kristus *teissä*, kirkkauden toivo”, (Kol.1:27). Ei kellä tahansa, vaan ainoastaan sillä, ”jolla Poika on, hänellä on iankaikkinen elämä; jolla Jumalan Poikaa ei ole, hänellä ei ole elämää” (1 Joh.5:12). Pelastus on armosta, jatkuvasti armosta, Kristuksesta, joka on, ja vain Hän, kristityn elämä, elämä vanhurskaudessa ja pyhydessä. ”Kristus *teissä*” sulkee pois kaiken kerskauksen lihassa, kaiken omavanhurskauden, farisealaisuuden ja kaiken lainalaisuudenkin. ”Kristus *teissä*” ei nosta pyhitystä ihmisen luonnosta ja ponnisteluista, vaan tuo ihanasti esille Kristuksen oman vanhurskauden, elämän ja pyhyden. ”Minän” paikka on kuolemassa, sillä vain se, joka on *kuollut* Kristuksen kanssa, voi elää hänen kanssaan, Room.6:5. Elämää ei ole ennen kuolemaa. Mitä kuolleempi, se elävämpi. Eräs erittäin kuollut on sanonut: ”Minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa; ja minkä nyt elän lihassa, sen elän Jumalan Pojan uskossa” (Gal,2:20) (**Niilo Tuomenoksa, Kristusta kohti, ss.171-175**).

Kirjailijaksi

Pentti Murto antoi sytykkeen kirjantekoon sanoessaan Erkin raamattutunnin jälkeen: ”*Kirjoita tuosta puheestasi kirja, siinä on jo selvä jäsennys valmiina*” (138).

Martta Oesch sai tarkistaa käsikirjoituksen:

”Kun sain käsikirjoitukseni takaisin ja katselin sitä korjauksen jäljiltä, tulin aivan punaiseksi häpeästä ja suuttumuksesta ja olin vähällä repiä sen. Se oli täynnä punaista kuin kaikkein heikoimman oppilaan kouluvihko! Lopussa oli punaisella kirjoitettu kehoitus, että kirjoittaisin sen kokonaan uudelleen. Sekös raivostutti minua. Eikö kirja muka sellaisenaan kelvannut! Sehän oli minun mielestäni hyvä” (138-139).

Erkki heitti koko tekeleen nurkkaan, mutta nöyryty myöhemmin ottamaan sen muokattavakseen. Vielä kirja annettiin Pentti Muron tarkastettavaksi:

”(20.11.51) Sain tempun takaisin, nim. käsikirjoitukseni. Pentti Murto Arvosteli muotoa ja ehdotti korjauksia. Niinpä niitä tein monena päivänä käyttäen lomani siihen. Ostin seurasta viidellä tonnilla kirjoituskoneen, joten omallani nyt naputtelin” (139).

Isän kuolema

Erkin isä Hiskias Leminen ei ollut uskontiellä. Vähää ennen kuolemaansa hän kuitenkin koki pelastuksen ihmeen:

”Herra lähetti, meille tuntemattoman miehen, maisteri Pohjakallion, palvelemaan isää sisälle pelastukseen. Hänelle isä ripittäytyi ja tunnusti äidille kaikki menneisyyden mustat asiat. Kiitos kaikuu nyt isän ja meidän kaikkien sydämissä”, Erkki iloitsi heinäkuussa. ”Nyt saan yhdessä isän kanssa vihdoinkin samassa hengessä rukoilla ja kiittää Herraa” (146).

”(19.8.52) Olimme kaikki siinä läsnä. Ihana muutto Yhtäkkiä isä kääntyi selälleen. Silmät suurenivat kirkkaiksi ihmetyksestä. Ojentaen sitten laihan kätensä ylöspäin, ikään kuin johonkin kurottautuen, isä pääsi pois. Hengitys hiljaa taukosi ja sielu jätti tomumajan. Pyhä Henki pani minut heti laulamaan: ’Oi kiitos kun mä kuollutkaan turvatonna myrskyyn en. Hän ennätti mun nostamaan kalliolle autuuden.’ Iloitsimme ja hiljaa itkimme. Painoin isän sammuneet silmät kiinni. Kaikilla meillä oli hyvä olla, joskin kaipausta jäi poveen” (147).

Nuorten Eki

Erkki Leminen oli myös nuorten suosiossa. Hän pysyi nuorekkaana koko elämänsä.

”Evankelioivalle nuorisotyölle oli selvä tilaus. Tampereella tuli konserttisaliin 400 nuorta kuuntelemaan” (153).

”Kouluvierailujen tai nuorisokokousten jälkeen saattoi käydä, että joukko nuoria ilmestyi seuraavana aamuna itkien puhujien luo heidän majapaikkaansa selvittelemään asioitaan ja kertomaan, että koko koulu liikehtii” (153).

”Hienoon Lahden konserttisaliin tuli uudenvuoden aatonaattona (1954) yli 500 nuorta kuulemaan ’Sileän sormuksen tarinaa’, josta puhui Erkin lisäksi Maritta Oesch” (154).

”Savonlinnassa myöhemmin keväällä pidetyssä kirkon nuorisotyöntekijöiden kokouksessa seuran julistajatkin olivat kertomassa omista näkemyksistään. ’Puhuimme evankelioimistyöstä ja ratkaisun välttämättömyydestä’, Erkki totesi” (166).

Likakaivo povessa

”’On kuin likakaivon putki olisi povessani, eikä sitä saa tukkoon millään’, hän suri, ja huokasi joskus raskaasti: ’Mihin minä saisin heitettyä perkeleellisen sydämeni!? Mihin, mihin? Yhä se on vaan rinnassani” (177).

(27.4.60) Raamatusta – Paavalin elämästä – luen lihan taistelusta, vieläpä heikkoudesta, jolle ei voi mitään...En tiedä, lienekö väärässä, mutta minun on pitänyt uskoa voittamattomien syntieni anteeksiantamukseen, sillä niitä ovat edelleen olleet ajatussynnit minulle” (177).

”Synkimpinä hetkinä hän tunsu olevansa vaaraksi itselleen: ’Tulee vain yksi halu – päästä kaikesta pois – päästä lopullisesti. Pelkään näitä hetkiä jollain lailla, sillä silloin en näe vastuutani suuren perheen isänä – enkä mistään. On vain halu pois iäksi.’ Joskus hän lähti Viihtylään niin epätoivoisen näköisenä, että ’Sirkka tuli perässä, luullen minun tekevän itselleni jotakin. Kyllähän

sellaisiakin ajatuksia liikkui mielessäni, mutta kun rukouksen henki täytti sieluni yhdellä huudolla taivaan puoleen, niin apuhan sieltä tuli ja sitten sula ja rakas sovinto taas Sirkan kanssa” (202).

”Ei ollut harvinaista, että hän lähti kotoa masennuksen syövereissä ja vielä matkalla toivoi epätoivoisena vain pääsevänsä pois tästä elämästä” (234).

”Hän oli kuullut sanottavan: ‘Ei kellään ole niin paljon ystäviä kuin saarnamiehellä, mutta ei kukaan ole niin yksin kuin hän’, ja totesi lauseen pitävän omalla kohdallaan täsmälleen paikkansa” (204).

”Kamppailu omasta kutsumuksesta kävi Erkin mielessä kuitenkin yhä tuimemmaksi. Vaikka hän uskoikin pelastuvansa armosta, saiko näin syntinen mies sittenkään kulkea toisille julistamassa? ‘Missä minulla, joka muille saarnaan, on se yltäkyläinen elämä?’ hän kyseli synkkänä. ‘Tuntuu kuin olisi vain kaipuun ja turmeluksen yltäkyläisyys – ja ahdistuksen ja väsymyksen syvyys. Hän jatkoi uuvuksiin asti taistelua kaikkea syntiä vastaan, mitä elämässään havaitsi, mutta joutui myöntämään olevansa jatkuvasti alakynnessä. ‘Olen ollut kiusattu kotona ja maailmalla – yöllä ja päivällä – yksin ja joukossa ollessa’, hän vaikeroi itsensä kanssa kamppaillessaan, ja totesi joskus uuden työmatkan alettua: ‘Niin riepoteletuna ja kurjana sain lähteä liikkeelle, että ensi kertoja ajattelin tosissaan jättää koko saarnaamisen’” (205-206).

”tyytyipä vain itsekseen iloitsemaan ja kiittelemään niinä hetkinä kun masennus ei painanut ihan maahan” (242).

Avartumista

Erkille tuli ongelmia niiden kanssa, jotka pyrkivät pitämään tiukempaa linjaa julistuksessa:

”Radikaali uuspietismi, joka edelsi Kansanlähetyksen syntymistä, oli alkanut koota rivejään. Oronmyllyn lahjoitus merkitsi tämän joukon silmissä sitä, että Kansan Raamattuseura aikoo vallata uukuniemeläisyyden. Tästä todisteena nähtiin muun muassa se, että Oronmyllyn vihkiäisiä suunniteltiin ensimmäisissä kaavailuissa helluntaiksi, perättäisiksi päiviksi paikallisten orpokotijuhlien kanssa” (187).

”Muissakin tilanteissa hän ärsyyntyi ‘lakihenkiseen huutamiseen’ (187).

(10.2.62) Täällä Miehikkälässä on joillakin entisillä ystävillä kuulema minua vastaan. Olen joskus aikaisemmin sanonut, että omaa pappia vastaan ei pidä nousta, vaan olisi rukoiltava, ja sitten uudestisyntymisen asioissa olen vastustanut sitä hirmu jyrkkää kantaa, jossa sanotaan, että on ehdottomasti tiedettävä syntymäpäivänsä. Täällä on päässyt monissa valtaan hyvin kova ja armoton henki, jossa tuomitaan ja painostetaan pappia ja kirkkoa, sekä niitä, jotka eivät ole varmoja syntymäpäivästään” (188).

”Parikymmentä vuotta oli vierähtänyt siitä, kun Erkki oli noussut Kummun seuroissa seisomaan vapisevin jaloin ja päättänyt tehdä pesäeron synnin ja maailman kanssa. Ensimmäistä kertaa hämmäntyneenä ja lopulta taisteluun väsyen hän oli joutunut toteamaan, että ne eivät puolestaan olleetkaan tehneet eroa hänestä” (197).

”Minä en nykyään osaa puhua ollenkaan kovaa lain sanaa’, hän huomasi jo syksyllä 1963” (206).

”(27.5.66) Muutamat miehet ovat ottaneet asiakseen mustata m.m. Kansan Raamattuseuraa ja kaikkia muita uskovia kuin itseään. Heille ei kelpaa kuin mitä kovin julistus ja ankara jyrkkyys. He tuntuvat tietävän, kuka Suomen pappi on uskossa, kuka ei, ja sanovat sen oppilailleen. Ja niitä ei ole monta (nim. uskovia). On kuulema oikein kartta olemassa, jossa on kultakin paikkakunnalta merkityt herätysihmiset. Me emme kuulu niihin...Ei voi kuin valittaa! Noista korkeuksista tulee olemaan raskasta astua alas.

No se siitä. Se kestää, mikä on Herrasta ja Hengestä ja se häviää, mikä lihasta on, niin minussa niin muissa” (208).

”hän antoi itselleen luvan tuntea ja ilmaista pidäkkeettömästi ja löysi uuden, vapaan tyylin, joka ei ollut vanhojen virsirömpöjen sitoma kuten nuoruusvuosien tuotteet. Hän uskalsi taas olla se Raahessa tanssilavalle lähtevä verevä mies, jolla on Jumalan luomat terveet aistit, eikä enää nähnyt niitä sinänsä tuomittavina ja synnillisinä” (213).

”Hän jaksoi taas lähteä puhumaan muille, mutta julisti aina vain pienemmältä paikalta. Köyhäksi ja raadelluksi sielunsa tuntevilla evankelistalla ei ollut enää mitään halua ja tarvetta esiintyä suuriäänisenä oikeassaolijana” (213-214).

”Erkki saavutti nyt lähes kahdeksankymmentä vuotta myöhemmin omalla kilvoittelijan tiellään samalla tavoin uskonlevon vasta lopetettuaan pitkän rimpuilunsa, jonka oli havainnut tuloksettomaksi. Tie oli ollut raskas kulkea ja tuntuu kuin hän olisi viimeiseen saakka halunnut välttää tätä löytöä, joka avasi hänelle vapauden portin” (219).

”(16.10.75...Ajatukseni ovat suuresti muuttuneet avarampaan suuntaan, niin avaraan, että itseäkin joskus kuin hirvittää” (250).

”Ihmiset janoavat räkkiinsä ja lakihenkisyyteensä evankeliumia kuin kuiva maa. Siksi julistan vain jumalattoman vanhurskauttamista ja silkkaa armoa niin itselleni kuin muillekin” (312).

Perhepiirin ongelmia

”Nyt elämä heitti hänet yllättäen uuteen vaiheeseen, jossa hän joutui ottamaan kantaa marxilaisiin ajatuksiin kotinsa seinien sisäpuolella. Kun perheen omat pitkätukkaiset nuoret toivat löytämänsä vasemmistoradikalismin aatteet keskustelussa räväkästi esiin. ’Pojat pisti iskäukon tiukille ja sanoi, että sie katsot elämää liian kapeesti, siulla on vaan tää hurskaus ja saarnaaminen’, hän kertoi. ’Ne saivat joskus miut ihan suuttumaan, mutta perheessä ollaan nokakkain, ei siitä voi lähteä karkuun. Suuttuminen teki kuitenkin hyvää. Pysähdyn: jospa pojilla ja heidän ajatuksillaan on sittenkin jotain sanomista minulle? Rupesin lukemaan ateistien ajatuksia ja jumalankieltäjien kirjoittamia kirjoja, mitä vain suomeksi löysin, ja niitä olikin aika paljon. Kahlasin paksut opukset läpi ja ne pisti meitä uskovia halvalla. Kun luin niitä, ne karsivat miulta kristillisyyden joulukuusta ja ottivat siitä helyjä aika paljon pois ja joitakin oksiakin. Monet asiat jouduttiin käsittelemään uudelleen” (221-222).

”Iso järkytys oli heille Arton eroaminen kirkosta jo lukioaikana ja myöhemmin useampien lasten kielteinen suhtautuminen uskonasioihin. Välistä kaatui syyllisyys ankarana vanhempien päälle. Mitä kaikkea he olivatkaan tehneet väärin?” (222).

Kirkollinen ja yhteiskunnallinen aktivoituminen

”(19.4.70) Joskus olen joutunut, etenkin miesten päivillä, tarttumaan joihinkin kirkkomme epäkohtiin, keskusteluissa, suorasukaisesti. Ei voi kaikessa vaieta. Yksi pappi jo ainakin suuttui, kirjoitti Maurille minusta kirjeen. Väitti kommunistiksi, kun puolsin heikko-osaisia ja sanoin pappien olevan liaksi herrojen korkeudella ja pöntöstään vain hurskaasti rukoilevat: ‘Siunaa niitä, jotka saavat liian pientä palkkaa` - eivätkä missään kirkkona ole köyhää auttamassa tai niitten lähellä...

Jouduin kirkkoneuvostossa nuoriso- ja lapsityön asiassa nousemaan meidän pappejamme vastaan ja sanomaan kirpeitä sanoja.

En tiedä, miksi on nyt näin pitänyt kantaa ottaa, mutta en muutakaan ole voinut. Heikompien asia on jotenkin tullut läheiseksi” (223-224).

Avautuminen maailman suuntaan

Erkki Lemisen hengellinen elämä kulki yhä vapaampaan suuntaan. Entiset raamatulliset tiukat normit saivat väistyä ”kristityn vapauden” tieltä. Avara armo ei ole millään tavoin rajoittamassa maailmassa elämistä; uskova voi elää ”kuten ihmiset ainakin”.

Alkoholin käyttö ei ollut enää tuomittavaa, vaikka nuorempana Erkki oli tässä suhteessa ollut ehdoton (226).

”Päästessään 70-luvun jälkipuoliskolla vammansa vuoksi sotainvalidien kuntoutusleirille hän innostui uudelleen nuoruutensa rakkaasta harrastuksesta, humppaamisesta, ja pyörähteli itsensä kuntoilupäivän päätteeksi usein tanssilattialla hikeen. Vanhempiensa tavoin hän oli erinomainen tanssija. Tällainen meno oli kuitenkin maallikkosaarnaajan leimalla varustetulle miehelle ennenkuulumatonta., eivätkä monetkaan asiasta perillä olevat katsoneet sitä suopein silmin” (226).

”Vaikka hänen vapautunutta käyttäytymistään paheksuttiinkin, hän ei voinut enää palata normeihin, jotka näki vastakohtina armon evankeliumille” (227).

”Kun joku julistaja väitti kaitaa tietä kuin katon harjaksi, Erkki ei voinut hyväksyä ajatusta, vaan sanoi kääntävänsä tuon harjan toisinpäin, v-kirjaimeksi. ‘Kaikki viettää kohti keskustaa, Kristusta. Tältä tieltä ei voi pudota`, hän vakuutti” (228).

”Nyt hän löysi myös yhteisen kaikupohjan körttien kanssa ja oli valmis veisaamaan näiden lailla: : ‘Ei sateet, salamatkan, ei liekit palavatkaan sen aatamillisuutta voi muuttaa – luoda uutta.` Tällainen ajattelu edusti hänelle ´tosiluterilaista raadollisuuden realismia`, jossa tarvittiin paljon Kristusta” (228).

*”Ansaitsemattoman armon sanoma, jota hän viimeiset vuosikymmenet julisti, sai toisaalta myös arvostelua osakseen. Joidenkin mielestä hän ei enää sanonut syntiä synniksi niin kuin olisi pitänyt. ‘He odottavat varmaan, että keskikalja, kuvaruutu, tanssi ja rakastelu tulisivat totisesti teillatuiksi ja tuhat muuta luetelluksi`, hän puolustautui arvostelijoita vastaan. Näitä luettelijoita oli hänen mielestään jo tarpeeksi. ‘Syntien emo` oli hänestä rakkaudettomuus, ja sen hän suostui jopa puheissaan mainitsemaan. Häntä syytettiin myös halvan armon julistamisesta. ‘He odottavat varmaan, että joka toisessa sanassa olisi laki ja joka toisessa armo, toisessa kädessä kirves, toisessa sideharsopakkaus`, hän veisteli. Itse hän halusi pysyä tiukasti linjalla, jota nimitti paavalilais-luterilaiseksi” (229). – **Kyllä Paavalia ja Lutheria on perin työlästä saada Lemisen ilmeisen antinomistisen linjan taakse. Paavalin teologiaan tulee iso lovi, jos siitä otetaan pyhitys pois.***

”Jos Jumala todella rankaisee ja kostaa sellaiselle, joka ei täytä kymmenen käskyn lakia eikä pysty täydellisesti pitämään rakkauden käskyä, niin kuka silloin kestää?” (230).

”Hän oli valmis arvostelemaan kipakasti kaikkea näkemäänsä pinkokristillisyyttä, mutta heittäytyi aina täysin voimin ahdistuneen ja kiusatun syntisen puolelle” (230).

”Pahin uskovien ihmisten hirttäjä on se ajatus, että nyt kun olen saanut Jumalan Hengen, minun on vaellettava niin että tämän vaellukseni kautta kelpaan Jumalalle. Jumalalle on suuri työ saada hurskas uudestisyntynyt taas syntiseksi, sillä me haluaisimme edes nyt maksaa, kun ollaan uskavaisia” (230-231). –Tämä lienee monelle ongelma, mutta tähän ongelmaan on ansiokkaasti paneutunut Kallis hunajanpisara-kirjanen.

Avartumisen myötä Erkki läheni yleiskirkollista sakramenttinäkemyttä. Lapsi uudestisyntyy hänen mukaansa kasteessa: *”Mutta olemmeko me sitten aina Kristuksessa? Kyllä! Meidät on jo kasteessa häneen istutettu” (231).*

”Nyt hän alkoi entistä enemmän korostaa ehtoollispöytää syntisten paikkana. Kysymys oli tuhlaajapojan juhla-ateriasta” (232).

Kristuksen sisällinen tunteminen

”Pari päivää myöhemmin miettiessään olemistaan hän tunsi, että pahemmaksi hän vain taisi itse aina muuttua, ja sen vuoksi paras asia hänen elämässään olikin ”Vapahtajan n.s. sisällinen tunto” (235).

Tähän seppä **Högmanin** Paavo Ruotsalaiselle sanomaan sanaan viitataan varsin usein: ”Yksi sinulta puuttuu ja sen mukana kaikki: Kristuksen sisällinen tunto.” - On outoa, että myös Leminen haluaa ottaa tämän teologiansa tueksi. Kuitenkin Högman (ja yleensä vanha herännäisyys) nojautui Kalliiseen hunajan pisaraan ja sieltä ei millään tavalla saa tukea Lemisen pyhitusteologialle, jossa synnin kanssa eletään sulassa sovussa. Tuossa pienessä kirjassa tuomitaan selvästi sekä synnissä että omassa vanhurskaudessa eläminen. Kuinka synnin suosiminen ja sen kanssa sulassa solussa eläminen voi viedä Kristuksen sisälliseen tuntemiseen – mahdotonta. Tällöinhän Kristuksesta tehdään **synnin palvelija**, Gal.2:17. Samoin, jos synnissä eläminen merkitsee yhä suurempaa armoa, kumoutuvat Paavalin sanat:

”Mitä siis sanomme? Onko meidän pysyttävä synnissä, että armo suureksi tulisi? Pois se! Me, jotka olemme kuolleet pois synnistä, kuinka me vielä eläisimme siinä?” (Room.6:1-2).

Kuulijakunta

”Erkillä oli huippuvuosina ollut 60 000- 70 000 kuulijaa, eniten vuonna 1958” (238).

Erkki Leminen piti elämänsä aikana lähes kaksitoistatuhatta puhetta. Kuulijoita oli yhteensä melkein kaksi miljoonaa. (317).

”Minun piiriini on tullut vain niistä herätyksistä pudonneita, niitä, jotka eivät ole kaatuneet hurmioon, niitä, jotka eivät ole parantuneet, niitä, jotka eivät ole saaneet voittoa synneistään, minästään, niitä, jotka ovat kaatuneet omissa heikkouksissaan eikä missään Jumalan voimassa, niitä, jotka kuitenkin kysyvät, onko toivoa, onko anteeksiantoa, onko armahtavaa Jumalaa” (259).

”evankeliumin pitäisi kuulua jokaisessa saarnassa niin täysiaänisenä, että ihmiset voisivat uskoa sen suoraan kirkon penkissä istuessaan.

Hän oli itsekin aikoinaan nostattanut kuulijoita tai ainakin käsiä pystyyn, mutta nyt hän oli alkanut iloita kaikista työtovereistaan, joiden huomasi julistavan kuulijoita ´penkkiin autuaiksi`” (261).

Ryövärin kelkkaan

”hylkäisikö Herra kuitenkin lopulta hänet itsensä, kun hän ei pystynyt kantamaan hyvää hedelmää? Hän pyrki taas, niin kuin usein ennenkin, ryövärin kelkkaan, sen pitkille jalaksille. Ryöväristä oli vuosien myötä tullut hänelle se Raamatun henkilö, johon hän parhaiten samaistui.

Tähän ´rosvorooliin` sopi sekin, että hän Savonlinnan Casinolla uuden kuntoutusjaksonsa aikana halusi olla mahdollisimman samanlainen kuin muut ja mennä mukaan kaikkeen, myös humppaamaan. Iltaisin hän kaivoi tanssikenkensä esiin ja ilmestyi sinne, missä lattia oli liukas ja musiikki soi. Tällä tavoin hän koki pääsevänsä luontevasti todistamaankin” (265).

”Muusta kuin ryövärin evankeliumista en juuri enää osaa puhuaakaan” (285).

Itse asiassa kukaan ei voi pelastua toisen ”siivellä”, vanavedessä” tai ”kelkassa”. Jeesus on ainut pelastaja! Ryöväri kelpaa ehkä vanhurskauttamisen opettajaksi, mutta ei pyhityksen. Pyhitys kuuluu tähän maalliseen elämään, jota ryöväri ei elänyt pelastumisensa jälkeen. ”Ryövärin kelkkaan” lähteminen on tavalliselle uskovalle vaikeaa, koska ryöväri pelastui elämänsä viime hetkillä. On kuitenkin vaikeaa ajatella, että jos ryöväri olisi saanut ”jatkoaikaa”, hän olisi ristiltä vapauduttuaan etsinyt entisen jenginsä lähteäkseen taas murhaamaan ihmisiä ja elämään näin synnissä!!! Aina silloin, jos uskoontullut lähtee takaisin syntiretkilleen voidaan tehdä johtopäätös: todellista pelastumista ei ole lainkaan tapahtunut. Armo vierottaa synnistä!

Puhekieltoon

”Kuitenkin hänelle tuli täytenä yllätyksenä se, mitä tapahtui vuoden lopulla Vivamossa pidettyjen joulujuhlien yhteydessä: Joistakin saamistaan kirjeistä ja vihjeistä säikähtäneenä työnantajan johtoporras otti hänet puhutteluun ja ilmoitti, että hän joutuisi muutaman kuukauden puhekieltoon” (273).

”(17.12.83)...On kuulemma tullut joitakin ilmiäntoija, joiden perusteella päättivät panna minut puhekieltoon. Ilmiannot koskevat elämäntapojani viinan, tanssin ja naisten tiimoilta. Mitäkö vastasin?! Sanoin olevani kaikissa noissa syyllinen. En puolustellut enkä sen enempää kommentoinut” (273-274).

”(10.1.84)...Naisen hyväksyvää läheisyyttä ja lämpöä vailla olen aina joutunut olemaan. Varmaan syy on minussa, kun en sitä avioliitossani ole saanut. En ole se mies, joka olisi saanut Sirkka-Liisan hellyyden hereille.

Kai tämä kaipuu ja ikävä on minusta lyönyt läpi niin, että jotkut naiset ovat sen tajunneet – ja omassa ikävässään sitten olleet avoimia minulle...ja sitten on ollut pientä hellyyden osoittelua, jopa ihonkin tasolla.

Näissä kuntoutuspaikoissa olen aina tanssinut, kun on ollut tanssi-iltoja, ja se on ollut minusta aivan kiva, eikä ole koskaan tullut tunnolleni” (274).

SUMMA SUMMARUM

Lemisen elämäkerta nostaa esille huipputärkeän uskonelämän alueen, pyhityksen. Erkki Leminen etsii siihen ratkaisua tosissaan. Valitettavasti hän päätyi ratkaisuun, joka on Raamatun vastainen.

Voiko uskova elää synnissä

”missä synty on suureksi tullut, siinä armo on tullut ylenpalttiseksi” (Room.5:20).

Jo Paavalin aikana tämä kohta ymmärrettiin väärin ja herätettiin kysymys: Onko uskovan siis tehtävä syntiä ja pysyttävä synnissä, jotta armo suureksi tulisi? Sama kysymys on herätetty eloon tänäänkin ja määrättyissä piireissä on pyritty antamaan kysymykseen myöntävä vastaus.

Mikä on Paavalin vastaus? Sen saamme lukea Room.6. luvusta. Se on ehdottoman kielteinen.

Kaksi luontoa

Epäuskoisella on vain yksi (vanha) luonto. Hänellä ei ole tässä suhteessa vaihtoehtoja. Hänellä on vain yksi pakollinen ajosuunta. Hän on sidottu elämään vanhan luonnon mukaan.

Uskovalla on kaksi luontoa, vanha ja uusi. Hän voi valita, kumman mukaan hän elää.

Pyhityksen tekniikka

1. Lähtökohta: ”Se on jo tehty”:

”Sillä mikä laille oli mahdotonta, koska se oli lihan kautta heikoksi tullut, sen Jumala teki, lähettämällä oman Poikansa syntisen lihan kaltaisuudessa ja synnin tähden ja tuomitsemalla synnin lihassa” (Room.8:3).

2. Tosiasioihin pitäytyminen.

Me olemme ristiinnaulittu Kristuksen kanssa ja myös ylösnousseet Kristuksen ylösnoudesta, Room.6. Uskovan tulee samaistua näihin molempiin. Tässä on siis avainsanana ”samaistuminen”.

Olette kuolleet – kuolettakaa siis (Jumalan teko /ihmisen teko)

”Sillä te olette kuolleet, ja teidän elämänne on kätkeynä Kristuksen kanssa Jumalassa; kun Kristus, meidän elämämme, ilmestyy, silloin tekin hänen kanssaan ilmestytte kirkkaudessa. Kuolettakaa siis maalliset jäsenenne: haureus, saastaisuus, kiihko, paha himo ja ahneus, joka on epäjumalanpalvelusta, sillä niiden tähden tulee Jumalan viha” (Kol.3:3-6).

3. Käytännön toimenpiteet

- 1) Jeesukseen katsominen, ja seurustelu hänen kanssaan, ”tykökäyminen”, Joh.1:27; Hebr. 12:1,2
- 2) Uuden ihmisen ruokkiminen
- 3) Vanhan ihmisen näläntyttäminen, nälässä pitäminen ja kurittaminen, 1. Kor.9:26-27
- 4) Seurustelu niiden kanssa, jotka eivät vaella lihan mukaan, Room.8:1

Tavoite

”Sillä minä olen lain kautta kuollut pois laista, elääkseni Jumalalle. **Minä olen Kristuksen kanssa ristiinnaulittu, ja minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa**; ja minkä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut itsensä minun edestäni” (Gal.2:19-20).

- ristiinnaulittu Kristuksen kanssa
- Kristus hallitsee, vanha ihminen jäänyt taka-alalle

Erkki Lemisen pyhitysteologia

Arkirealismia vastaan Raamatun pyhitysoppi

Erkki Leminen etsi utterasti raamatullista pyhitystietä. Hän tutki tarkkaan Room.7. ja 8. lukua. Hän peilasi näitä lukuja omaan kokemukseensa ja vaellukseensa. Tältä pohjalta hän todennäköisesti sitten valitsi oman jakeensa, joka tuki ”arkirealismia”:

”**Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista?**” (Room.7:24).

Lemisen perustana oli hänen ”oma kokemuksensa”. Leminen mainitsee oppi-isäkseen **Niilo Tuomenoksan**, mutta mitä Tuomenoksa kirjoittaa? – hänen teologiansa ei pohjautunut kokemukseen: ”*Sana on ehdoton ja sen on pysyttävä ehdottomana, vaikka omat jalkamme palaisivat helvetissä.*”

Lemisen taistelu

Leminen kävi epätoivoista taistelua vanhaa ihmistä vastaan. Hän yritti kaikin voimin kukistaa sen. Leminen huusi myös Lutheria avuksi: ”*meissä oleva vanha ihminen on jokapäiväisessä katumuksessa ja parannuksessa upotettava ja että sen on kuoltava kaikkine synteineen ja pahoine himoineen, ja että sen sijaan on joka päivä tultava esiin ja noustava ylös uuden ihmisen.*”

Lutherin tie ei tuntunut ”toimivan” Erkin elämässä. Se taisikin nojautua kovaan lain kallioon! Leminen hylkäsi ja tuomitsi lain tien ja valitsi hänen mielestään ainoan jäljellä olevan SYNNIN TIEN.

Erkki Leminen oli valmis yhtymään körttien (nykykörttien) kanssa samaan veisuun: ”**Ei sateet, salamatkaan, ei liekit palavatkaan sen aatamillisuutta voi muuttaa – luoda uutta.**”

Erkki Leminen oli löytänyt linjakseen **tosiluterilaisen raadollisuuden realismin**, jossa hänen mielestään tarvittiin paljon Kristusta. Itse asiassa Kristuksesta tehtiin synnin palvelija, vaikka puhuttiinkin armon opista, Gal.2:17.

Lemisen harha

Leminen lähti taisteluun vanhaa ihmistä (turmeltunutta luontoa) vastaan lihan aseina, omavoimaisena ja lain innoittamana – hänen tekniikkansa oli väärä. Hän lähti tekemään sitä, mistä Paavali kirjoitti: SE ON JO TEHTY!

Leminen lähti ”syyttä sotaan” vanhaa aatua vastaan – ja kärsi musertava tappion. Hän lähti painiskelemaan nokikolarin kanssa. Pitkän ja raskaan taistelun jälkeen Leminen väsähti ja antoi

loppuraportin: ”**Ei sateet, salamatkaan, ei liekit palavatkaan sen aatamillisuutta voi muuttaa – luoda uutta.**” –Missä muuten meille on sanottu, että meidän pitäisi vanhaa aatamia muuttaa tai ehostaa?

Leminen oli hävinnyt taistelun. Hän nosti kätensä ylös antautumisen merkiksi. Pyhitystä ei tarvita; arkirealismi kumoaa sen. Tässä on kuitenkin se vaikea ongelma, että Raamattu kauttaaltaan puhuu pyhityksen puolesta, 2. Kor.5:17; Hebr.12:14.

Raamatun ratkaisu

Jätetään vanhan aatun käsittely Jeesuksen huoleksi ja omistetaan hänen ristillä saamansa voitto Room.6. mukaisesti. Luovutetaan vanha ihminen ristiinnaulittavaksi kaikkine pahoine himoineen ja haluineen. Tällöin pääsemme Jeesuksen voittoisan taistelun hedelmille. Kuljemme ”voittosaatossa”:

”**Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka aina kuljettaa meitä voittosaatossa Kristuksessa ja meidän kauttamme joka paikassa tuo ilmi hänen tuntemisensa tuoksun!**” (2. Kor. 2:14).

Kolmas tie

Leminen tunsi vain kaksi mahdollisuutta, lain tie ja synnin tie. Lain tien hän aivan syystä tuomitsi ja hylkäsi:

”Pahin uskovien hirttäjä on ajatus, että nyt kun olen saanut Jumalan Hengen, minun on vaellettava niin että tämän vaellukseni kautta kelpaan Jumalalle. Jumalalla on suuri työ saada hurskas uudestisyntynyt taas syntiseksi, sillä me haluaisimme edes nyt maksaa, kun ollaan uskovaisia” (230-231).

Leminen on tässä osittain oikeassa. Lainalaisuus uskovien pyhityselämässä on yleistä. Tällöin katalysaattorina on laki. Tätä yleistä ja väärä pyhitystä vastaan hyökätään nimenomaan **Kallis hunajan pisara**-kirjassa. Tuossa kirjassa torjutaan tehokkaasti sekä syntielämä että omavanhurskaus. ”Kristus pyhitykseksi” merkitsee sitä, että uskova jatkuvalla ”tykökäymisellä” ja Kristukseen katsomisella ”muuttuu saman kuvan kaltaiseksi”, 2. Kor.3:18.

Oikea todellinen ja syvällinen itsensä tunteminen johtaa samalla Kristuksen sisälliseen tuntemiseen, kuten Hunajan pisara ja vanha herännäisyys osoittavat. Lemisen pyhitysteologiassa istutaan oman turmeluksen sontakasan päällä ilman pienintäkään toivonkipinää. Siinä kieriskellään omassa kurjuudessa – hurskasta mutta ei raamatullista.

Lemiselle jäi tuntemattomaksi **kolmas tie**, joka varsinaisesti on armon tie. Samalla sillä tiellä Kristus tulee pyhitykseksi:

”**Mutta hänestä on teidän olemisenne Kristuksessa Jeesuksessa, joka on tullut meille viisaudeksi Jumalalta ja vanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi, että kävisi, niinkuin kirjoitettu on: ”Joka kerskaa, sen kerskauksena olkoon Herra” (1. Kor. 1:30-31).**

Linkit Lemisen teologiasta

1. Uskonnollisiin järjestöihin ja henkilöihin

Rovasti **Olavi Peltola** tunnustaa Erkki Lemisen hengenheimolaisekseen. Peltola oli aikaisemmin Lähetyshdistys Kylväjässä ja hän on ollut luennoimassa mm. **Suomen Raamattuopistossa** ja **Suomen teologisessa instituutissa** (STI). Nykyisin Peltola kuuluu järjestöön, jonka nimi on **Evangeliumin Opintoyhdistys ry.**

Tässä järjestössä toimivat: Per-Olof Malk, Petri Malk, Olavi Peltola, Sakari Pöyhönen, Paavo Suihkonen, Juhani Aitomaa, Paavo Lievonen (Juurikasvu-julkaisut), Maire Lyytinen (Kaavi).

Leminen lähenei nyt yleiskirkollisuutta ja myös sakramentaalisuutta. Kaste ja ehtoollinen saivat kirkolliset painotukset. Kasteesta tuli uudestisyntymisen paikka. Uskonvanhurskaus oli vaihdettu sakramenttivanhurskauteen.

Muutos ilmeni myös siinä, että Leminen löysi ”kerran pelastettu – aina pelastettu” opin. Näin avartunut Erkki kirjoittaa: *”Kun joku julistaja väitti kaitaa tietä kuin katon harjaksi, Erkki ei voinut hyväksyä ajatusta, vaan sanoi kääntävänsä tuon harjan toisinpäin, v-kirjaimeksi. ”Kaikki viettää kohti keskustaa, Kristusta. Täältä tieltä ei voi pudota”, hän vakuutti”* (228). –Tämä oppi on tietysti välttämätön takaamaan synnissä elävänkin uskovan taivaaseen pääsyn.

Piispa Wille Riekkisenkin teologiaan on löydettävissä yhtymäkohta: Riekkinenhän nimenomaan korostaa seurakuntaa ”syntisten yhteisönä” ja kavahtaa kaikkea jakoa seurakuntalaisten kesken. Leminenkin uskonelämänsä alkuaikoina ”harrasti jakoa” mutta avarruttuaan hän ei enää halunnut sitä tehdä – oli vain yksi harmaa lauma.

2. Kirkkohistoriaan

Leminen löysi avartuneessa tilassaan myös yhteyteen uuteen herännäisyyteen (Jaakko Elenius ja kumppanit). Tämä ei ollut kuitenkaan vanhaa, oikeaa ja aitoa körttiläisyyttä. **Uuras Saarnivaara** kirjoittaa tämän suuntauksen juurista:

”Peltola...alkoi yksipuolisesti korostaa ihmisen jatkuvaa syntiturmelusta kristittyinäkin ja opettaa syntienanteeksiantamista/vanhurskauttamista jokseenkin koko pelastuksena, asennoituen Pyhän Hengen työhön, pyhitykseen jms. miltei kielteisesti (ollen sekä ihmisen syntiturmeluksen painottamisessa ja kaivelemisessä` että objektiivisen eli ulkokohtaisen ja ihmisen kokemuselämän ulkopuolelle – ainakin jokseenkin kokonaan – jäävän vanhurskauttamisen opettamisessa lähimain samoilla linjalla kuin herännäisyydessä eli körttiläisyydessä viime vuosisadalla esiintynyt – ja edelleen elävä - ´niskaslaisuus` eli Vilhelm Niskasen edustama ja johtama suunta). Peltola jopa kielsi oppilaitaan rukoilemasta ja etsimästä Pyhää Henkeä tai Hengen täyteyttä. Hän selitti valheeksi Raamatun sanan, että ´Jos joku on Kristuksessa, hän on uusi luomus` (2. Kor.5:17). Nähtävästi se, mitä tämä kohta sanoo, oli hänelle itselleen siinä määrin epätodellista, että ´vanhurskauttaakseen` oman kokemuksensa ja oman hengellisen tilansa hän selitti tämän Raamatun sanan epätodeksi.

*Kansanlähetyksen lähetyssihteeri, teol.kand. **Juhani Lindgren** siirtyi Ryttylään muutettuaan ja Peltolan voimakkaamman vaikutuksen alaiseksi jouduttuaan samoille linjoille. Tämä tuli ilmi mm. siinä, että hän tunnusti oikeaksi vain sanan, että **kristitty on itsessään kokonaan syntinen ja Kristuksessa kokonaan vanhurskas**. Hän hylkäsi vääränä sanan, että **kristitty on** (pyhityksen eli uudistuksen ja elämänvanhurskauden kannalta) **osaksi syntinen ja osaksi vanhurskas**, toisin sanoen, että hän on Pyhän Hengen uudistavan ja pyhittävän työn alaisena, mutta että tämä työ on vielä kesken...*

Vanha sana joka tapauksessa on: Jos ihminen ei saa elämänsä oppinsa mukaiseksi, hän alkaa muuttaa oppiaan elämänsä mukaiseksi” (Uuras Saarnivaara, He elivät Jumalan voimassa 3, ss.554,556).

Kolme avartunut sydäntä

”Suomme on auennut puhumaan teille, korinttolaiset, sydämemme on avartunut. Ei ole teillä ahdasta meidän sydämessämme, mutta ahdas on teidän oma sydämenne. Antakaa verta verrasta - puhun kuin lapsilleni - avartukaa tekin” (2. Kor. 6:11-13).

*”Kun lääkäri totesi **Muroman** sydämen laajentuneen, hän oli kohta vastannut, että hän mielellään tahtoikin olla avarasydäminen, niin kuin Raamattukin velvoitti!”*

Erkki Lemisen sydän myös laajeni. Uskoontulonsa jälkeen hän painotti Jumalan sanan mukaista elämää ja oli toisiakin kehottamassa siihen. Hän toimi silloin Lutherin mukaan:

”Kun Jumalan sanaa opetetaan selvästi ja puhtaasti ja me myös elämme sen mukaan pyhästi Jumalan lapsina. Siihen auta meitä, rakas taivaallinen Isä! Mutta ken opettaa ja elää toisin kuin Jumalan sana opettaa, hän häpäisee meidän keskuudessamme Jumalan nimen. Siitä varjele meitä, taivaallinen Isä!”

Myöhemmin valitettavasti Erkin sydän **laajeni** – mutta laajeni väärään suuntaan.. Laajentunut sydän alkoi syleillä maailmaa; siihen sopivat nyt (tietysti Jeesuksen lisäksi) mm. **viina, naiset ja tanssi.**

Väinö Hotti